

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Veileder

Regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag 2022

Foto: Anders Mona

Søknadsfrist 15. oktober 2022

15. november 2022 for ordninga «Drift av beitelag»

Steinkjer 4. juli 2022

Innhold

Miljøtilskudd til jordbruket for ekstra miljøinnsats?	3
Innledende bestemmelser	4
§ 1 Formål	4
§ 2 Virkeområde	4
§ 3 Grunnvilkår	4
Kulturlandskap	5
§ 4 Drift av bratt areal	5
§ 5 Drift av beitelag	5
§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark	6
§ 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark	6
§ 8 Slått av verdifulle jordbrukslandskap	7
Biologisk mangfold	8
§ 9 Slått av slåttemyr og slåttemark	8
§ 10 Beiting av kystlynghei	8
§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer (slått eller beiting)	9
§ 12 Skjøtsel av trua naturtyper (slått eller beiting)	10
§ 13 Friarealer for gås i Trøndelag og Nordland	11
§ 14 Soner for pollinerende insekter	12
Kulturminner og kulturmiljøer	13
§ 15 Drift av seter	13
§ 16 Besøksseter	14
§ 17 Skjøtsel av automatisk freda kulturminner	14
Avrenning til vann	15
§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten	15
§ 19 Grasdekte vannveier og grasstriper i åker	16
§ 20 Grasdekt kantsone i åker, korn og grønnsaker/potet	17
§ 21 Fangvekst som underkultur	18
Utslipp til luft	18
§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen	18
§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel	19
§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange	20
Plantevern	20
§ 25 Ugrasharving i åker	20
§ 26 Ugrasbekjempelse i radkulturer	21
§ 27 Klimarådgeving	22
Generelle bestemmelser	23
§ 28 Utmåling og utbetaling av tilskudd	23
§ 29 Søknad	23
§ 30 Administrasjon, dispensasjon og klage	23
§ 31 Opplysningsplikt og kontroll	23
§ 32 Avkorting av tilskudd	23
§ 33 Tilbakebetaling og renter mv	24
§ 34 Ikrafttredelse	24
Oversikt over miljøtilskudd som kan kombineres på samme areal	25
Foreløpige satser regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag, 2022	26

Miljøtilskudd til jordbruket for ekstra miljøinnsats?

Miljøtilskuddene til jordbruket er årlige tilskudd som lagra for å stimulere til gode miljøtiltak i jordbruket, tiltak en som bonde ikke er pålagt å gjøre gjennom annet regelverk. Målet med dette er å få tatt enda bedre vare på kulturlandskapet, biologisk mangfold, kulturminner, gode tradisjoner og å få redusert tapet av næringsstoff og klimagasser fra jordbruksdrifta.

Tilskuddene er laga for Trøndelag, men er henta fra en nasjonal meny som gjør at reglene for hver ordning er noenlunde lik over hele landet, men fylkene kan velge ulike ordninger. De ordningene vi har i Trøndelag er valgt med bakgrunn i Regionalt Miljøprogram 2019-2022. Ordningene er fastsatt i dialog med partene i jordbruksoppgjøret, kommunene og fylkeskommunen og er hjemla i forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag.

Hvem, og når kan en søke?

Foretak som driver vanlig jordbruksproduksjon, og beitelag som er registrert i enhetsregisteret, kan søke om tilskudd. Søkinga gjøres digitalt via Altinn. Søknadsfristen for jordbruksforetak er 15. oktober, for beitelag er fristen 15. november. Det er mulig å søke i inntil 14 dager etter søknadsfristen, men da med trekk i berettiga tilskudd på 1000 kr per dag for seint levert søknad. Dersom en etter søknadsfristen retter levert søknad blir det å anse som ny søknad, og vil gi trekk for seint levert søknad.

Digital søking via Altinn

Mye av søkinga gjøres på digitalt kart i søknadsprogrammet i Altinn. Det er viktig at søknaden, med inntegning i kartet, er rett for å få de berettiga tilskuddene. Dette er søkerens ansvar. Dersom en gir feil opplysninger i søknaden som kunne gitt uberettiga tilskudd skal kommunen alltid vurdere avkorting, og normalt også foreta avkorting, i det berettiga tilskuddet.

For søknadsomgangen 2022 vil en kunne hente kartet over innvilga søknad i 2021 som utgangspunkt for søknaden for 2022. Når en har søkt får en kvittering for levert søknad. Vi anbefaler at søkere sjekker og kontrollerer innholdet i kvitteringa for levert søknad.

Det er mulig å levere papirsøknad, men det er ikke ønskelig med slike søknader. Søknadsskjema for utskrift på papir finnes på Statsforvalterens hjemmeside.

Temakart og kart i søknadsskjema

Flere ordninger har egne kart som avgrensar hvor det kan søkes tilskudd. Hovedkartet i søknaden er NIBIO sitt «gårdskart, AR5». Her vises innmarksarealene som de aller fleste tilskuddene gjelder for. De som søker på ordninga «ingen jordarbeiding» får opp kartet med erosjonsrisikoklasser og tilskuddet blir beregna utfra dette. I dette kartet kommer det også fram hva som er «prioriterte områder» og «andre områder». Søkes det om tilskudd til «skjøtsel av kulturminner» kommer kartet med kulturminner opp (Askeladden). Dersom en søker på en ordning med «trua» eller «utvalgte naturtyper» kommer naturtypekartet fra «naturbase» opp. En kan også velge om en vil ha flyfoto som bakgrunnskart, det vil ofte også være til god hjelp for å få søkt på riktig sted.

Kartlaget for prioriterte områder for «friareal for gås» ligger ikke i søknadsprogrammet, men finnes i Statsforvalterens kartbase, GISLink, på adressa <https://kart.gislink.no/kart/?viewer=landbruk.landbruk> under «Verktøy miljøtilskudd (RMP)». På denne adressa er og kart over alle områder i Trøndelag som fikk miljøtilskudd for 2019, 2020 og 2021.

Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Formålsbestemmelsen angir formålene med tilskuddene under hvert miljøtema. Miljøtemaene er kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, friluftsliv, avrenning til vann, utslipp til luft og plantevern. Prioriteringene som blir gjort regionalt skal forankres i disse miljøtemaene.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder i Trøndelag fylke.

§ 3 Grunnvilkår

For å oppfylle grunnvilkårene i § 3 a må følgende vilkår være oppfylt for de foretakene som søker:

1. Tilskuddet tilfaller foretaket som har gjennomført tiltaket på arealer de disponerer søknadsåret. Det er kun foretaket som har gjennomført tiltaket som kan søke om tilskudd. Ved at foretaket «disponerer» arealet, menes at man enten eier, har bruksrett til eller leier et areal for «vanlig jordbruksproduksjon». Et leieforhold bør kunne dokumenteres ved skriftlig leieavtale, men dette er ikke et krav. Ved tvil om foretakets rett til å disponere arealet, er det foretaket selv som har bevisbyrden for å dokumentere at man disponerer arealet.

2. Foretaket må drive «vanlig jordbruksproduksjon» på en eller flere landbrukseiendommer.

Dette er en konkret landbruksfaglig vurdering og betyr at foretakets drift må være intensiv nok til å være berettiget produksjonstilskudd, jf. forskrift av 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2.

Regionale miljøtilskudd gjelder som utgangspunkt drift av jordbruksarealer, og ved vurdering av hva som ansees som «vanlig jordbruk» skal det tas utgangspunkt i gjeldende rundskriv til produksjonstilskuddsforskriften, RS 2020-7 kapittel 2.3.3 om «arealbaserte produksjoner».

3. Foretaket må være registret i Enhetsregisteret.

For å oppfylle grunnvilkåret i § 3 b i forskrift av ... juli 2022 om regionale miljøtilskudd i jordbruket må følgende vilkår være oppfylt:

1) Beitelaget må være registrert som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret.

Brønnøysundregisteret krever i dag at beitelaget er registret som et samvirkeforetak. Imidlertid er det mange beitelag som fortsatt er registrert som forening. Disse kan også søke om tilskudd for drift, så fremt de oppfyller øvrige vilkår i bestemmelsen.

2) Drifta av beitelaget skal ha til hovedformål å samarbeide om hensiktsmessige fellesløsninger innen beitebruk og god utnyttelse av utmarksbeite.

Kulturlandskap

Formålet med tiltakene under kulturlandskap er å ivareta jordbrukets kulturlandskap utover det en oppnår gjennom de nasjonale ordningene. Drift av bratt areal og drift av beitelag skal bidra til å opprettholde tradisjonell drift, mens beiting og slått av verdifulle jordbrukslandskap skal bidra til å ivareta mer spesielle kulturlandskapsverdier. Åkerholmer og gårdsdammer er særegne landskapselementer i jordbrukets kulturlandskap som bør ivaretas, også av hensyn til biologisk mangfold.

§ 4 Drift av bratt areal

Formålet med ordningen er å stimulere til drift av bratt areal for å holde arealene i hevd og ivareta åpent kulturlandskap

Tilskuddet gis til fulldyrka og overflatedyrka areal. Bestemmelsen krever at arealet blir høstet ved slått, tresking eller opptaking. Beiting alene gir ikke tilskudd.

Vilkår:

- Helninga må være 1:5 eller brattere
- Arealet må være full- eller overflatedyrka
- Arealet må være slåtte- eller åkerareal, arealer som kun er brukt til beite ytes ikke tilskudd
- Det gis ikke tilskudd for de første 15 dekar med brattareal på foretaket

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til §4 «drift av bratt areal» kan også få tilskudd til

§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap, innmark	§ 19 Grasdekt vannvei og grasstriper i åker
§ 9 Slått av slåttemark	§ 20 Grasdekt kantsone åker
§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått	§ 21 Fangvekster som underkultur
§ 12 Skjøtsel av trua naturtyper, slått	§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen
§ 13 Friareal for gås	§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel
§ 14 Soner for pollinerende insekter	§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger
§ 17 Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, slått	§ 25 Ugrasharving i åker, korn
§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten	§ 26 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tiltaksklasser: overflatedyrka og fulldyrka med helning 1:5 og 1:3

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 5 Drift av beitelag

Formålet med ordningen er å stimulere til samarbeid om beiting med sikte på god utnyttelse av beiteressurser i utmark og effektivt tilsyn med minst mulig tap av dyr. Slikt samarbeid kan gjelde tilsyn, sanking og ettersyn og vedlikehold av gjerder og installasjoner.

Vilkår:

- Beitelaget må være registrert i Enhetsregisteret og ha minst to aktive medlemmer.
- Beitelaget skal organisere og tilrettelegge for felles beitebruk i utmark, og være åpent for brukere som har tilgang til beiteområdet til beitelaget.
- Laget skal organisere effektivt og forsvarlig tilsyn og sanking i beiteområdet.
- Det skal foreligge en plan for tilsyn og for sanking, og laget skal dokumentere tilsynet.

Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.

Tilskuddet utmåles per dyr sluppet på utmarksbeite.

Flere tilskudd for samme areal:

Ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet er ikke beregna ut fra areal.

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark

Formålet med tilskuddet er å stimulere til beiting av verdifulle jordbruksarealer for å holde arealer i hevd, bevare jordbrukspreget og å holde landskapet åpent.

Det kan gis tilskudd for fulldyrka- og overflatedyrka arealer, samt innmarksbeite, der beiting er det mest aktuelle tiltaket for å skjømte arealene og holde vedlike kulturlandskapskvalitetene.

Med verdifulle jordbruksarealer menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier skapt av langvarig tradisjonell jordbruksdrift.

Verdifulle jordbruksarealer er:

1. Øyer og holmer/vegløse områder.
Det skal ikke være kjørbare forbindelse til arealet. Mulig adkomst med traktor regnes som kjørbare forbindelse.
2. Områder verna som landskapsvernområde, naturreservat eller nasjonalpark.
3. Setervoller.

Vilkår for alle tiltak

- Arealet må være fulldyrka, overflatedyrka eller innmarksbeite.
- Beitinga må være tilstrekkelig til at verdiene på arealer opprettholdes eller økes.
- Minimum beiteperiode er fem uker i sommerhalvåret.

Dersom det ikke lar seg gjøre å beite arealene i fem uker av hensyn til lokalitet og dyrevelferd, kan arealet likevel være berettiga tilskudd dersom verdiene på arealene opprettholdes eller økes.

Setervoll:

Med setervoll menes engarealet i tilknytning til setra. På setra skal det være seterbebyggelse eller spor etter dette.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 6 «Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark» kan også få tilskudd til

§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, beiting

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 12 Skjøtsel av trua naturtyper, beiting

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel, om våren eller i vekstsesongen

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark

Formålet med tilskuddet er å stimulere til beiting i verdifulle jordbrukslandskap for å holde arealene i hevd, samt bevare jordbrukspreget og åpent landskap. Beiting kan også ivareta kulturbetinget naturmangfold i utmark.

Med verdifulle jordbrukslandskap menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier skapt av langvarig tradisjonell jordbruksdrift.

Verdifulle jordbrukslandskap er:

1. Øyer og holmer uten veiforbindelse.

Vilkår:

- Arealene må beites i minst fem uker i sommerhalvåret
- Storparten av fôropptaket skal være fra utmarksarealene
- Beitinga må være slik at verdiene til arealet opprettholdes eller økes

Dersom det ikke lar seg gjøre å beite arealene i fem uker av hensyn til lokalitet og dyrevelferd, kan arealet likevel være berettiga tilskudd dersom verdiene på arealene opprettholdes eller økes.

Flere tilskudd for samme areal:

Der er ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet ikke er beregna ut fra areal. Dyra vil normalt ikke gi grunnlag for tilskudd til beiting av innmarksarealer i den perioden de beiter utmark.

Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.

Tilskuddet utmåles per dyr.

§ 8 Slått av verdifulle jordbrukslandskap

Formålet med tilskuddet er å stimulere til å holde verdifulle jordbruksområder i hevd og hindre gjengroing.

Med verdifulle jordbrukslandskap menes jordbrukspåvirkede områder med kulturlandskapsverdier skapt av langvarig tradisjonell jordbruksdrift.

Verdifulle jordbrukslandskap er:

1. Øyer og holmer og andre veiløse områder.
Ordninga gjelder områder uten veg-, bru- eller fergeforbindelse som høstes gjennom slått. Det skal ikke være kjørbare forbindelser til arealet. Mulig adkomst med traktor regnes som kjørbare forbindelser.
2. Områder verna som landskapsvernområde, naturreservat eller nasjonalpark.
3. Setervoller.

Vilkår for alle tiltak

- Arealet må være fulldyrka eller overflatedyrka.
- Ved slått skal avlinga samles opp og nyttas til fôr.
- Slåtten må gjøres slik at verdiene til arealet opprettholdes eller økes.

Setervoll:

Med setervoll menes engarealet i tilknytning til setra. Setra skal ha seterbebyggelse eller spor etter dette.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 8 «Slått av verdifulle jordbrukslandskap» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 9 Slått av slåttemark

§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått

§ 12 Skjøtsel av trua naturtyper, slått

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

Tilskuddet utmåles per dekar.

Biologisk mangfold

Formålet med tiltakene under biologisk mangfold er å ivareta utvalgte og trua naturtyper og biologisk verdifulle arealer i jordbruket. Det er også et mål å tilrettelegge for pollinerende insekter og for fugl som er avhengige av jordbrukslandskapet.

§ 9 Slått av slåttemyr og slåttemark

Formålet med tilskuddet er å stimulere til slått av de utvalgte naturtypene slåttemyr og slåttemark for å ivareta eller forbedre naturtypen.

Vilkår:

- Arealene må for å være berettiga tilskudd være registrert i Naturbase og etter «DN-handbok 96» ha klassene «svært viktig» eller «viktig» eller etter NIN-klassifiseringa ha klassene «svært høy kvalitet», «høy kvalitet» eller «moderat kvalitet».
- Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler
- Arealet må være holdt i hevd eller være restaurert.
- Avlinga skal samles opp, fjernes fra arealet og brukes til fôr.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 9 «slått av slåttemark» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap

Tiltaksklasse: svært viktig, viktig

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 10 Beiting av kystlynghei

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at naturtypen kystlynghei blir ivaretatt gjennom beiting med sau.

Tiltaket gjelder arealer som er kartlagt og definert som utvalgt naturtype kystlynghei.

Det kan også gis tilskudd for arealer som ikke er registrert i «Naturbase», dersom disse arealene er godt kartlagt og dokumentert. Statsforvalteren må godkjenne disse arealene før søknadsomgangen.

Vilkår:

- Arealene må for å være berettiga tilskudd være registrert i Naturbase og etter «DN-handbok 96» ha klassene «svært viktig» eller «viktig» eller etter NIN-klassifiseringa ha klassene «svært høy kvalitet», «høy kvalitet» eller «moderat kvalitet».
- Sauene må beite arealet hele året og ta opp hoveddelen av fôret ved beiting, såfremt klimamessige og dyreetiske forhold tillater det.

Skjøtselsråd for slåttemark og slåttemyr

- Slått bør gjennomføres etter blomstring og etter at mange av plantene har satt frø.
- Det kan være en fordel å slå litt areal etter at vegetasjonen har visna, dette kan gi viktig frøproduksjon.
- Unngå bruk av maskiner som gir kjøreskader på arealene
- Det er positivt for spredning av frø at graset tørkes på bakken eller hesjes.
- Det er normalt positivt at arealet i tillegg til slått også blir beita, særlig høstbeiting.
- Grundig raking av arealet vil ofte være positivt for å få fjerna mose
- Området bør ha skjøtselsplan som beskriver verdiene og sier hvordan disse skal skjøttes.

Skjøtselsråd kystlynghei

- Kystlyngheia bør ha skjøtselsplan som beskriver verdiene og hvordan den skal skjøttes for å ivaretas.
- Arealene bør med ulike mellomrom brennes som en del av skjøtselen. Dette gir variert beite og får bort gammel lyng. Brenning bør gjøres før hekketida og være avslutta før 15 mars.
- Det er positivt om beitinga gjøres med utgangersau.
- Fremmede arter i kystlyngheia bør bekjempes.
- Trær og busker som kan bidra til at kystlyngheia gror igjen bør hugges.

- Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler
- Beitinga av kystlyngheia må bidra til at verdiene til arealet ivaretas eller bedres
- Dyretallet må være tilpassa beitegrunnlaget
- Dersom det drives husdyrhold uten husdyrrom, må det foreligge tillatelse fra Mattilsynet

Flere tilskudd for samme areal:

Der er ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet ikke er beregna ut fra areal.

Tiltaksklasse: «Svært viktig» og «viktig».

Tilskuddet utmåles per dyr.

§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer (slått eller beiting)

Formålet med tilskuddet er å stimulere til slått eller beite av arealer med særlig verdi for plante- og dyrelivet, opparbeidet gjennom tidligere tiders jordbruksdrift.

Vilkår:

- Arealene må være innmarksarealer (full- og overflatedyrka eller innmarksbeite)
- Arealet skal ikke være gjødsla, jordarbeida eller sprøyta med kjemiske plantevernmidler
- Arealet er prega av lang tids bruk til slått og/eller beite, og har innslag av planter som er karakteristiske for gammel kulturmark

Ekstra vilkår ved beiting:

- Beitearealet skal fremstå som et godt brukt beite uten nevneverdig gammelgras, slik at arealtilstanden på sikt opprettholdes eller bedres.
- Det må på arealet ikke foregå tilleggsfôring som fører til trakkskader, tap av biologisk mangfold og erosjon.

Ekstra vilkår ved slått:

- Ved bruk av maskiner til slåttarbeidet må disse brukes på en måte som gjør at verdiene til arealet opprettholdes eller økes.
- Avlinga skal samles opp, fjernes fra arealet og brukes til fôr.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 11 «skjøtsel av biologiske verdifulle arealer» kan også få tilskudd til

§ 4 Drift av bratt areal

§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark

§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap

Tiltaksklasser: slått, beiting.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Skjøtselsråd for skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

- Slått kan gjøres på samme måte som slåttemark.
- Beiting må gjøres på en måte som ivaretar kvalitetene på arealet.
- Dersom arealet har orkideer, bør tidlig beiting unngås.
- Renninger bør slås for å hindre gjengroing.
- Ta vare på variasjon av trær og busker.
- Tilrettelegging for insekter og fugler kan gjøres ved å unngå at steingjerder, rydningsrøyser og bart fjell gror igjen.
- Ha gjerne noe areal som får blomstre og visne.
- Uønskede dominerende arter som hundekjeks, tistel og høymole bør slås tidlig i sesongen for å tappes for næring og redusere spredning.
- Fremmede arter bør bekjempes på arealet

§12 Skjøtsel av trua naturtyper (slått eller beiting)

Ordninga gjelder de trua naturtypene «naturbeitemark» og «hagemark». Formålet med ordninga er å stimulere til beite eller slått for å ta vare på kulturbetinget trua naturtyper.

De trua naturtypene «naturbeitemark» og «hagemark» er opparbeidet gjennom lang tids jordbruksdrift og holder mange steder på å forsvinne. Naturtypene har særlig verdi for plante- og dyrelivet,

Tilskuddet gjelder:

- Naturbeitemark
- Hagemark

Vilkår:

- Arealene må for å være berettiga tilskudd være registrert i Naturbase og etter «DN-handbok 96» ha klassene «svært viktig» eller «viktig» eller etter NIN-klassifiseringa ha klassene «svært høy kvalitet», «høy kvalitet» eller «moderat kvalitet»
- Arealene må være innmarksarealer (full- og overflatedyrka eller innmarksbeite)
- Arealet skal ikke være gjødsla, jordarbeida eller sprøyta med kjemiske plantevernmidler

Ekstra vilkår ved beiting:

- Beitearealet skal fremstå som et godt brukt beite uten nevneverdig gammelgras, slik at arealtilstanden på sikt opprettholdes eller bedres
- Det må på arealet ikke foregå tilleggsføring som fører til trakkskader, tap av biologisk mangfold og erosjon.

Ekstra vilkår ved slått:

- Ved bruk av maskiner til slåttarbeidet må disse brukes på en måte gjør at verdiene til arealet opprettholdes eller økes
- Avlinga skal samles opp, fjernes fra arealet og brukes til fôr

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 12 «trua naturtyper» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark

§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap

Tiltaksklasser: slått, beiting.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Skjøtselsråd for trua naturtyper

- Slått kan gjøres etter samme prinsipper som for slåttemark.
- Beiting med flere dyreslag er ofte en fordel.
- Dersom arealet har områder med orkideer, bør tidlig beiting av disse unngås.
- En bør ta vare på variasjon av trær og busker.
- Tilrettelegging for insekter og fugler kan gjøres ved å unngå at steingjerder, rydningsrøyser og bart fjell gror igjen.
- Gamle trær bør bevares
- Uønskede dominerende arter som hundekjeks, tistel, høymole bør slås tidlig i sesongen, og gjerne flere ganger, for å redusere utbreiinga.
- Fremmede arter bør bekjempes på arealet.

§ 13 Friarealer for gås i Trøndelag og Nordland

Formålet med tilskuddet er at kortnebbgås og kvitkinngås kan beite gras- eller kornarealer (fulldyrka og overflatedyrka) uten å bli forstyrret eller jaga i beitesesongen påfølgende år. Tilskuddet gis som kompensasjon for ulempen som oppstår av beitinga.

Søknadsberettiga er foretak i «**Særlig prioriterte områder**» og «**Prioriterte områder**» i Steinkjer, Levanger, Verdal, Inderøy og Snåsa.

Kart over særlig prioriterte og prioriterte områder finnes under «landbruk»/«verktøy miljøtilskudd (RMP)»: <https://kart.gislink.no/kart/?viewer=landbruk.landbruk>

Dokumentasjon

Søkere skal kunne dokumentere størrelsen på beitetrykket som har vært på de omsøkte arealene. Dette kan gjøres ved foto og uttalelse fra veiledningstjenesten/kommune, samt notater om avlingsmengde. For nye arealer, eller vesentlig økt belastning på enkeltbruk vil det bli etterspurt dokumentasjon for grovfôrkjøp eller tilsvarende dokumentasjon som viser vesentlig avlingstap. Arealer som har hatt lite beiting av gås, og dermed lite avlingstap, er ikke berettiga tilskudd til friareal.

Kontakt kommunen før 15. mai

De som ønsker å søke om friareal for kortnebbgås for påfølgende år, bes ta kontakt med kommunen før 15. mai i søknadsåret. Dette for at kommunen skal ha mulighet til å vurdere beitetrykket.

Tabell: Områder og tiltaksklasser med krav til tiltak for å kunne få tilskudd for friareal for gås.

Tiltaksklasser	«Særlig prioriterte områder»	«Prioriterte områder»
Høyt beitetrykk:	<ul style="list-style-type: none"> - Førsteårseng, vår- eller sommersådd i såingsåret. - Andreårseng, ettersådd med egne gras i første engår. - Avlinga har tidligere år, pga gåsebeiting, vært <1 rundball (160 FEm) pr daa på 1.slått.	
Middels beitetrykk:	<ul style="list-style-type: none"> - Eng fra og med 3. år til og med 5. år som årlig ettersås med egne gras. - Avlinga har tidligere år, pga gåsebeiting, vært <1 rundball (160 FEm) pr daa på 1.slått.	<ul style="list-style-type: none"> - Eng fra og med 1. år til og med 5. år som normalt er svært hardt beita av gås og som årlig ettersås med egne gras - Avlinga har tidligere år, pga gåsebeiting, vært <1 rundball (160 FEm) pr daa på 1.slått.
Lavt beitetrykk	<ul style="list-style-type: none"> - Eng fra og med 2. år til og med 5. år som ikke ettersås.	<ul style="list-style-type: none"> - Eng fra og med 1. år til og med 5. år som normalt er hardt beita av gjess. - Avlinga har tidligere år, pga gåsebeiting, vært <1,5 rundball (250 FEm) pr daa på 1.slått.
Særlig tilrettelegging (underkultur korn)	<ul style="list-style-type: none"> - Underkultur i korn som mat til gås våren etter. - Arealene kan året etter ikke jordarbeides før 10. mai.	

Vilkår:

- Graset/underkulturen skal være godt etablert i oktober.
- Det er ikke tillatt å jage gås påfølgende vår på de arealene som får tilskudd.
- For å være berettiget tilskudd må foretaket ha minst 30 daa som er berettiga tilskudd.
- Grasarealer, som får friarealtilskudd, kan ikke brakklegges eller jordarbeides før 17. mai.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 13 «friareal for gås i Trøndelag og Nordland» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap

§ 14 Soner for pollinerende insekter

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

§ 19 Grasdekt vannvei i åker, korn

§ 19 Grasstripe i åker, korn

§ 20 Grasdekt kantsone åker, korn

§ 21 Fangvekster som underkultur

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

§ 25 Ugrasharving i åker, korn

*Tiltaksklasser: Særlig tilrettelegging, høyt beitetrykk, moderat beitetrykk og lavt beitetrykk
Tilskuddet utmåles per dekar.*

§ 14 Soner for pollinerende insekter

Formålet med tilskuddet er å bedre betingelsene for ville pollinerende insekter på kornarealer og arealer med andre åkervekster. Såing av blomstrende vekster skal øke tilgangen på næring for insektene.

Ved tilsåing skal det brukes frøblandinger med arter som gir blomstring og nektarproduksjon gjennom hele pollinatorsesongen. Sonen skal være ei stripe med ettårig eller flerårige blomstrende vekster langs kant eller gjennom kornåker, grønsak- eller potetåker. Ordninga gjelder ikke grasarealer. Det er viktig at frøblandingen ikke har fremmede arter som Artsdata-banken ikke anbefaler brukt. Tilskudd kan gis til skjøtsel av allerede sådde og etablerte arealer som har en blanding av planter som gir næring for pollinatorene gjennom vekstsesongen. Skjøtsel kan være beiting eller slått.

Skjøtselsråd for pollinatorsoner

- Flerårige frøblandinger er å foretrekke.
- Ikke stedegne arter bør være vurdert av Artsdatabanken til å ha lav spredningsrisiko.
- Areal som slås bør slås etter blomstring og plantematerialet bør ligge noen dager på arealet for frøspredning før det fjernes.
- Eventuell beiting av arealene må skje på ei tid, og en måte, som ikke forringer arealets verdi for insektene.

Vilkår:

- Arealene skal være sådd og skjøtta som ettårige eller flerårige soner.
- Pollinatorsonen må være minimum to meter brei dersom sonen er etablert alene. Når sonen er etablert sammen med grasdekt vannvei, grasstripe (§ 19) eller grasdekt kantsone (§ 20) må breidda være som disse, minimum seks meter.
- Arealene kan ikke gjødsles eller sprøytes de årene det ytes tilskudd.
- Arealene skal vedlikeholdssåes der det trengs for et godt plantedekke.

Hvert foretak kan maksimalt få tilskudd til 3000 meter med pollinatorsoner.

Tiltaksklasser:

Høy sats der sonen er etablert som soner for pollinerende insekter alene.

Lav sats der sonen er etablert i kombinasjon med grasdekt vannvei eller grasdekt kantsone.

Tilskuddet utmåles per meter.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 14 «soner for pollinerende insekter» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

§ 19 Grasdekt vannvei i åker, korn

§ 19 Grasstripe i åker korn

§ 20 Grasdekt kantsone åker, korn

Kulturminner og kulturmiljøer

Formålet med tiltak under kulturminner og kulturmiljøer er å beholde synlige spor i landskapet etter tidligere tiders jordbruksdrift og bosetting, slik som gravminner og rydningsrøyser. I tillegg skal tiltakene bidra til å opprettholde tradisjonelle driftsformer som seterdrift.

§ 15 Drift av seter

Formålet med tilskuddet er å stimulere til drift av seteranlegg. Seterdrift med beitedyr bidrar til å holde arealer åpne, er gunstig for biologisk mangfold og viktig for formidling av tradisjon og kulturarv.

Produksjonsperioden skal vare minst fire uker per sesong. Melka som produseres skal leveres til meieri eller foredles på setra. Produksjonen skal være på minimum 45 liter kumelk, eller 25 liter geitemelk, i døgnet.

Tilskuddet utmåles per seter. Tilskuddet blir fordelt mellom foretakene som deltar i felles seter, ved at foretaket oppgir antall deltakere i søknaden. Samdrift regnes som ett foretak.

Vilkår:

- Det skal være melkeproduksjon på setra.
- Melka fra setra skal videreforedles på setra eller leveres meieri.
- Kyr med diende kalv regnes ikke som melkekyr og tilfredsstillende ikke kravet til melkeproduksjon.
- Drifta skal ha klar tilknytning til tradisjonell seterkultur.
- Det forutsettes nødvendige godkjenninger og tillatelser for den virksomheten som foregår på setra.
- Setringsperiodens varighet, samt leveranse og foredling skal kunne dokumenteres.

Flere tilskudd for samme areal:

Der er ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet ikke er beregna ut fra areal. Det kan for samme seter kun søkes på en tiltaksklasse. Det kan ikke for samme seter søkes om tilskudd til både «Drift av seter» og «Besøksseter».

Tiltaksklasser:

Egen foredling 4-6 uker

Egen foredling > 6 uker

Levering til meieri 4-6 uker

Levering til meieri > 6 uker

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr på setra.

§ 16 Besøks seter

Formålet med tilskuddet er å stimulere til aktiviteter på setre som formidler kultur og jordbrukstradisjoner, samt stimulerer til næringsvirksomhet som kan bidra til mer aktive setermiljø.

Vilkår

- Seterperioden skal vare i minst fire uker
- Seterfolket skal bo på setra i minst fire uker av setringsperioden.
- Det skal på setra melkes minst to kyr eller ti geiter to ganger daglig.
- Melka fra setra skal videreføres på setra.
- Kyr som går med diende kalv regnes ikke som melkekyr og tilfredsstillende ikke kravet til melkeproduksjon.
- Drifta skal ha klar tilknytning til tradisjonell lokal seterkultur.
- All produksjon på setra skal loggføres og skje i samsvar med krav fra Mattilsynet.
- Setra skal være åpen for besøkende. Det skal kunngjøres på hensiktsmessig måte når setra er i drift, og at besøkende ønskes velkommen. Det skal føres gjestebok over besøkende.

Flere tilskudd for samme areal:

Der er ikke aktuelt med flere tilskudd siden tilskuddet ikke er beregna ut fra areal.

Det kan ikke for samme seter søkes om tilskudd til både «Drift av seter» og «Besøks seter».

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har melkekyr/geiter på setra.

§ 17 Skjøtsel av automatisk freda kulturminner

Formålet med tilskuddet er å stimulere til skjøtsel ved slått eller beiting av automatisk freda kulturminner (fra før år 1537) for å holde de synlige i jordbrukets kulturlandskap. Tilskudd kan gis alle typer automatisk freda kulturminner som omtales i kulturminneloven § 4. Eksempler på automatisk freda kulturminner er gravhauger, gravfelt, helleristninger, åkerreiner, gårdshauger, rydningsrøyser, boplasser, hustufter og veifar. Gravminner måles inn enkeltvis hvis det er ett synlig på stedet, og som gravfelt hvis det er flere synlige som ligger i rimelig nærhet til hverandre.

For å være berettiga tilskudd må kulturminnet grense til eller ligge på jordbruksarealer. Med «grense til» menes at kulturminnet ligger slik til at det er en naturlig del av jordbrukslandskapet som skjøttes. Det kan også ligge «på» jordbruksarealer, men vil ikke være del av produksjonsarealene. Som en ekstra beskyttelse har alle automatisk freda kulturminner en sikringssone på minimum 5 meter i alle retninger rundt det freda objektet. Dette arealet er tilskuddsberettiga dersom det er en del av skjøtselen.

Vilkår:

- Kulturminne skal skjøttes slik at verdiene ivaretas eller økes og må ikke stride mot kulturminneloven.
- Kulturminnet skal være registrert i kulturminnebasen Askeladden.
- Det skal ikke være nevneverdig gammelgras og annet som gir inntrykk av gjengroing.
- Det må ikke anvendes kjemiske plantevernmidler, mineralgjødsel eller husdyrgjødsel på arealet, med mindre dette er godkjent av kommunen og forvaltningsmyndigheten.

Ekstra vilkår ved beiting:

- Ved beiting må det ikke forgå tilleggsføring som kan skade kulturminnene

Ekstra vilkår ved slått:

- Ved slått skal avlinga samles opp og brukes til fôr.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 17 «skjøtsel av automatisk freda kulturminner» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

Tiltaksklasser: beiting, slått.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Avrenning til vann

Formålet med tilskuddene under avrenning til vann er å redusere avrenning av næringsstoffer og partikler til vassdrag og kyst. Tiltakene er viktig for å bidra til at målene etter vannforskriften nås.

Prioriterte områder og andre områder

Ut fra tilstand i vannforekomstene og grad av potensiell negativ påvirkning fra jordbruk har Statsforvalteren valgt ut og definert områder som er prioritert for å motta høyere satser for tilskudd for avrenningstiltak. Andre områder kan også motta tilskudd, men vil ikke ha samme behov for høy tiltaksgjennomføring ut ifra tilstanden i vannforekomstene. Inndelingen «prioriterte områder» og «andre områder» gjelder i Trøndelag for ordningen § 18 «Ingen jordarbeiding om høsten».

Oversikt over «prioriterte områder» ses i søknadsprogrammet eStil-RMP og i Statsforvalterens kartbase på

<https://kart.gislink.no/kart/?viewer=landbruk.landbruk>. Øvrige arealer er «andre områder».

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at åkerarealer ikke blir jordarbeidet om høsten, etter siste høsting. Hensikten er å redusere tap av jord og næringsstoff fra åkerarealer til vassdrag.

Plantedekket som blir stående igjen (stubb) til 1. mars, beskytter mot erosjon i vinterhalvåret. Dette er et viktig tiltak for å hindre jordtap og avrenning av næringsstoffer. Eng, grasgjenlegg, korn med gjenlegg og radkulturer omfattes ikke av ordningen.

Tilskuddet kan gis til arealer i alle erosjonsrisikoklasser innenfor «prioriterte områder» og «andre områder».

Erosjonsrisikoklasser: Temakart for erosjonsrisiko utarbeidet av NIBIO skal brukes for arealer som dekkes av disse. Kartene fins hos NIBIO på <https://gardskart.nibio.no/search>, i «Kilden» <https://kilden.nibio.no> og i Statsforvalterens kartbase på <https://kart.gislink.no/kart/?viewer=landbruk.landbruk>. For arealer som ikke dekkes av temakartene, beregnes erosjonsrisiko i henhold til veileder fra Landbruksdirektoratet og Statsforvalteren.

Skjøtselsråd for automatisk freda kulturminner

- Skjøtselen bør være slik at hovedformen på kulturminnet kommer fram.
- Dersom kulturminnet er blomsterrikt (slåttemarkpreg) bør disse få blomstre ferdig før slått.
- Dersom arealet er frodig og prega av gjengroingsarter og «ugras» bør disse slås tidlig og helst flere ganger med mål om å redusere forekomsten.
- Fremmede arter på kulturminne bør bekjempes.
- Det vil være positivt om kulturminnet gjøres tilgjengelig for folk flest og at det på stedet finnes informasjon om kulturminnet.
- Dersom det brukes maskiner i skjøtselsarbeidet er det viktig at disse brukes slik at kulturminnet ikke skades. Dette gjelder både over og under bakken, f.eks. kjøreskader.
- Det er viktig at beitedyr ikke skader kulturminnet. Det bør gjøres tiltak som hindrer at dyrene bruker kulturminnet til hvileplass eller at de lager sti igjennom det.
- Foringsplasser/vanningsplass bør legges i god avstand fra kulturminnet.
- Dersom det skal foregå hogst på eller nært et kulturminne, bør kulturminneavdelinga på fylkeskommunen kontaktes før igangsetting.

Vilkår:

- Areal som gis tilskudd skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter høsting av hovedveksten.
- Halmen på areal som gis tilskudd skal ikke brennes på åkeren.
- Vekster: Korn, oljevekster, erter, karve, grønngjødsling, og grønngjødsling sådd med liten radavstand og der bare overjordiske deler høstes.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 18 «Ingen jordarbeiding om høsten» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 14 Soner for pollinerende insekter

§ 19 Grasdekt vannvei i åker, korn

§ 19 Grasstripe i åker, korn

§ 20 Grasdekt kantsone i åker, korn

§ 21 Fangvekster som underkultur

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

§ 25 Ugrasharving i åker

Tiltaksklasser: Erosjonsrisikoklasse 1, erosjonsrisikoklasse 1 med drog, erosjonsrisikoklasse 2, erosjonsrisikoklasse 2 med drog, erosjonsrisikoklasse 3 og erosjonsrisikoklasse 4.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 19 Grasdekte vannveier og grasstriper i åker

Formålet med tilskuddet er å stimulere til flerårig grasdekke i drog/dalsøkk, og på tvers av fall i lange hellinger, for å redusere faren for erosjon på åkerarealer.

«Grasdekt vannvei» skal ligge der vannet renner langs bunnen av drog/dalsøkk i åkeren. Her vil det i mange tilfeller være konsentrert avrenning og stor fare for graving/erosjon. Et grasdekke med velutviklet rotsystem vil forhindre eller redusere slik graving.

«Grasstriper legges på tvers av fall i lange hellinger for å hindre eller redusere jordtap og erosjon i åkeren.

Det er ikke krav om å avstå fra gjødsling eller sprøyting, ettersom arealet ligger inne på produksjonsarealet. Det er heller ikke krav om høsting.

Vilkår:

- Skal være tilsådd med flerårig gras og eventuelt kløver/urter.
- Vannvei/grasstripe skal være flerårig
- «Grasdekt vannvei» må være minst seks meter bred.
- «Grasstripe» må være minst to meter bred.
- Grasveksten må i såingsåret være godt etablert om høsten.
- Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 19 «Grasdekte vannveier og grasstriper i åker» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 14 Soner for pollinerende insekter

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

§ 21 Fangvekster som underkultur

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

§ 25 Ugrasharving i åker

§ 26 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tiltaksklasser: korn, potet/grønnsaker.

Tilskuddet utmåles per meter.

§ 20 Grasdekt kantsone i åker, korn og grønnsaker/potet

Formålet med tilskuddet er å stimulere til etablering av flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på arealer som er utsatt for erosjon og avrenning av næringsstoffer. Med vassdrag menes her elv, bekk, kanal/åpengrøft og innsjø/vann.

For å hindre forurensning av vann, er det ikke tillatt med gjødsling eller sprøyting der det ytes tilskudd til grasdekt kantsone i åker. Det er også satt krav om slått, beting eller pussing. Det er en fordel om grasdekket fjernes for å holde tilbake næringsstoffene. Mange foretak har ikke utstyr for høsting og det tillates derfor at arealet pusses.

Sonen skal ha minimum bredde på åtte meter målt fra vassdragets normalvannstand. Dette inkluderer sonen på to meter som er satt som et vilkår etter forskrift om produksjonstilskudd. Minimum seks meter av sonen må være etablert på fulldyrka eller overflatedyrka areal. Avstandene er horisontalt målt.

Kantsonen bør ikke være lengre enn 10 meter fra vassdraget for å være berettiga tilskudd. Grunnen til dette er at dersom avstanden er lengre, vil mye av den naturlige kantvegetasjonen fange eventuell næringsavrenning fra åkeren. Kantsonen er ikke ment å beskytte mot konsentrerte avrenninger over åkerkanten mot vassdrag. Der det er konsentrert avrenning bør ordninga grasdekt vannveg benyttes.

Vilkår:

- Tilskudd gis kun til flerårig grasdekt kantsone i åker (ettårige kulturer som korn, grønnfôr, potet og grønnsaker).
- Grasdekt kantsone må være minst seks meter bred. I tillegg må det være en vegetasjonssone på minst to meter fra åkerkant til vassdrag (målt horisontalt til vassdragets normalvannstand).
- Grasveksten må i såingsåret være godt etablert om høsten.
- Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.
- Grasdekt kantsone skal ikke gjødsles eller sprøytes.
- Grasdekt kantsone skal enten slås, beites eller pusses.
- Det er en fordel at graset fjernes fra arealet.
- Eventuell beiting skal skje uten unødig opptrækking som øker erosjonsrisikoen.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 20 «grasdekt kantsone i åker» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn

§ 14 Soner for pollinerende insekter

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

§ 21 Fangvekster som underkultur

§ 25 Ugrasharving i åker, korn

Tiltaksklasser: korn, potet/grønnsaker.

Tilskuddet utmåles per meter.

§ 21 Fangvekst som underkultur

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av fangvekster for å beskytte jordoverflata mot avrenning av jord og næringsstoffer, samt å binde overskudd av fosfor og nitrogen i vekstene.

Tiltaket innebærer såing av fangvekster som underkultur i annen avling, for å gi bedre beskyttelse mot erosjon og næringsstofftap enn det en oppnår med ingen jordarbeiding alene. I tillegg kan fangvekstene ta opp overskudd av næringsstoffer fra arealet. Dette forutsetter imidlertid at vekstene er godt etablert. Med «godt etablert» menes at plantene er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

Med fangvekster (undersådd dekkvekst) menes her en vekst som i utgangspunktet konkurrerer minimalt med hovedveksten, men som etablerer seg godt etter at hovedveksten er høstet. Fangveksten vil da få et tett plantedekke, med god rotstruktur, som beskytter jorda og tar opp næringsstoffer fra dypere jordlag. Det bør ikke sås belgvekster i ren bestand.

Vilkår:

- Fangvekster kan sås som underkultur i korn-, oljevekster- og belgvekster til modning.
- Fangveksten skal være godt etablert om høsten.
- Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten.
- Fangveksten skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 21 «fangvekst som underkultur» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

§ 19 Grasdekt vannvei i åker, korn

§ 19 Grasstripe i åker korn

§ 20 Grasdekt kantsone åker, korn

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

§ 25 Ugrasharving i åker, korn

Tilskuddet utmåles per dekar.

Utslipp til luft

Formålet med tilskuddene under dette temaet er å stimulere til gjødslingsmetoder som gir redusert utslipp av ammoniakk og lystgass.

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir spredd på mest mulig gunstig tidspunkt. Dette er viktig for å få best mulig opptak av næringsstoffer i avling, redusere forurensning av vann og utslipp til luft.

Arealet skal høstes etter spredning. Dette utelukker høstkorn og grasgjenlegg sådd om høsten fra ordninga, dersom det her brukes husdyrgjødsel før såing. Tilskuddet gjelder spredning på alle typer godkjent spredeareal etter *Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav*.

Foretak som mottar tilskudd til «spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen» kan ikke på samme areal motta tilskudd for nedlegging/nedfelling.

Tilskuddet gjelder alle jordbruksvekster.

Vilkår:

- All husdyrgjødsel som foretaket bruker på sitt jordbruksareal skal spres om våren eller i vekstsesongen, før 10. august.
- Det skal høstes avling etter spredning (samme år). Beiting regnes som høsting
- Det skal minimum spres 5 kg total-nitrogen i husdyrgjødsel per dekar
- Foretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato og gjødselmengde spredd per dekar

Flere tilskudd for samme areal:

Arealer som får tilskudd til §21 «spredning om våren og eller i vekstsesongen» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal	§ 19 Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet
§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark	§ 19 Grasstripe i åker korn
§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap	§ 19 Grasstripe i grønnsaker og potet
§ 13 Friareal for gås i Trøndelag og Nordland	§ 21 Fangvekster som underkultur
§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn	§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger
§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten	§ 25 Ugrasharving i åker, korn
§ 19 Grasdekt vannvei i åker, korn	§ 26 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

Formålet med tilskuddet er å stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir lagt direkte ned i jorda (nedfelling) eller lagt direkte ned på jorda (nedlegging), i stedet for tradisjonell breispredning. Tiltaket vil motvirke tap av ammoniakk til lufta, og er gunstig med hensyn til vannmiljø.

Foretak som mottar tilskudd til «nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel» kan ikke på samme areal motta tilskudd til «spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen».

Tilskuddet gjelder alle jordbruksvekster.

Vilkår:

- Det må på alle sesongens gjødslinger med husdyrgjødsel brukes nedlegging /nedfelling som metode for at et areal skal være berettiget tilskudd til nedlegging/nedfelling.
- Siste frist for spredning er 10. august.
- Det skal minimum spres 5 kg total-nitrogen i husdyrgjødsel per dekar.
- Husdyrgjødsel og biorest som er spredd ved nedlegging i åpen åker må moldes ned innen to timer.
- Det skal høstes avling etter spredning (samme år). Beiting regnes som høsting.
- Foretaket skal kunne dokumentere sprededato og gjødselmengde spredd per dekar.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til §22 «nedfelling/nedlegging av husdyrgjødsel» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal	§ 19 Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet
§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark	§ 19 Grasstripe i åker korn
§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap	§ 19 Grasstripe i grønnsaker og potet
§ 13 Friareal for gås i Trøndelag og Nordland	§ 21 Fangvekster som underkultur
§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn	§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger
§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten	§ 25 Ugrasharving i åker, korn
§ 19 Grasdekt vannvei i åker, korn	§ 26 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

Formålet med tilskuddet er å stimulere til bruk av tilførselsslange i stedet for tradisjonell tankvogn til spredning av husdyrgjødsel og biorest. Tiltaket skal redusere jordpakkinga og skal bidra til god jordstruktur og lavere utslipp av lystgass.

Redusert jordpakking kan gi bedre avlinger på grunn av god jordstruktur, et bedre jordliv og mindre tap av næringsstoff. Det kan og gi lavere lystgasstap på grunn av bedre infiltrasjon av vann. Bruk av tilførselsslanger har effekt som selvstendig tiltak, men for å få tilskudd må det knyttes opp mot at gjødsla spres «om våren og eller i vekstsesongen» eller som «nedfelling eller nedlegging».

Vilkår:

- Bruke tilførselsslange med spredeutstyr på alle årets gjødslinger med husdyrgjødsel/biorest på det arealet som får tilskudd.
- Tilskuddet til tilførselsslange er kun berettiga dersom det kombineres med § 22 «Spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen», eller § 23 «Nedlegging eller nedfelling av husdyrgjødsel».

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til §23 «spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 6 Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark

§ 8 Slått av verdifullt jordbrukslandskap

§ 13 Friareal for gås i Trøndelag og Nordland

§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

§ 19 Grasdekt vannvei i åker, korn

§ 19 Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet

§ 19 Grasstripe i åker korn

§ 19 Grasstripe i grønnsaker og potet

§ 21 Fangvekster som underkultur

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 25 Ugrasharving i åker, korn

§ 26 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Tilskuddet utmåles per dekar.

Plantevern

Formålet med tilskuddene under plantevern er å stimulere til bruk av andre metoder for ugrasbekjempelse enn bruk av kjemiske plantevernmidler.

§ 25 Ugrasharving i åker

Formålet med tilskuddet er å stimulere til harving for å fjerne ugras i stedet for bruk av plantevernmidler. Dette vil redusere faren for tap av plantevernmiddelrester til grunnvann og vassdrag. Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes ugrasmidler før høsting, unntatt er sprøyting mot floghavre og hønsehirse, eller nedsviing av oljevekster og åkerbønne. Med åker menes her korn og annet frø til modning.

Tilskuddet gjelder ikke arealer som DEBIO har klassifisert som karensareal eller som økologisk drevet.

Vilkår:

- Arealet skal ugrasharves mot frøugras minst en gang i vekstsesongen
- Arbeidet må foregå på en slik måte og på et slikt tidspunkt at det har tilfredsstillende effekt på ugraset
- Det skal ikke brukes kjemiske ugrasmidler på arealet før høsting. Ordningen er ikke til hinder for sprøyting mot floghavre og hønsehirse, nedsviing av oljevekster og åkerbønne eller sprøyting mot kveke etter innhøsting.
- Det skal føres skiftenotater for arealer som er ugrasharva. Notatene skal inneholde dato for utført ugrasharving, ugrasart og ugrasets utviklingsstadium.

Flere tilskudd for samme areal:

Areal som får tilskudd til § 25 «ugrasharving i åker» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 13 Friareal for gås, underkultur i korn

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

§ 19 Grasdekt vannvei i åker, korn

§ 19 Grasstripe i åker korn

§ 20 Grasdekt kantsone åker, korn

§ 21 Fangvekster som underkultur

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 26 Ugrasbekjempelse i radkulturer

Formålet med tilskuddet er å stimulere til metoder for å fjerne ugras uten bruk av plantevernmidler, noe som vil redusere faren for tap av plantevernmidler til grunnvann og vassdrag.

Tilskuddet gjelder ikke areal som DEBIO har klassifisert som karensareal eller som økologisk drevet.

Det kan gis tilskudd for mekanisk ugrasbekjempelse eller flemming i radkulturer. Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes ugrasmidler før høsting, unntatt ved nedsviing av potetris.

Vilkår:

- Arealet skal bekjempes mot frøugras minst en gang i vekstsesongen.
- Arbeidet må foregå på en måte og på ei tid som gir tilfredsstillende effekt på ugraset.
- Det skal ikke brukes kjemiske ugrasmidler på arealet før høsting. Ordningen er ikke til hinder for sprøyting mot kveke etter innhøsting.
- Det skal føres skiftenotater for arealer som er ugrasbekjempe. Notatene skal inneholde dato for utført bekjemping, ugrasart og ugrasets utviklingsstadium.

Flere tilskudd for samme areal:

Arealer som får tilskudd til § 26 «ugrasbekjempelse i radkulturer» kan også få tilskudd til:

§ 4 Drift av bratt areal

§ 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

§ 23 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

§ 24 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslanger

Tiltaksklasse: Flemming, mekanisk ugrasbekjempelse.

Tilskuddet utmåles per dekar

§ 27 Klimarådgiving

Formålet med tilskuddet er å stimulere til kunnskapsoppbygging hos bonden om klimagassutslipp, karbonbinding og klimatilpasning, med sikte på å få gjennomført klimatiltak i jordbruksproduksjonen på sitt foretak. Slike tiltak inkluderer ikke bare tilskuddsberettigede tiltak, men også generell optimering av drifta.

I tillegg til helhetlig gjennomgang av opptak og utslipp av klimagasser, skal det vurderes behov for tiltak som gjelder klimatilpasning. Med utgangspunkt i forutsetningene på foretakene, vil tiltak som gjelder håndtering av overflatevann, fordrøyingsdammer, naturbaserte renseløsninger, drenering, praksis som gjelder jordarbeiding og andre dyrkingsmessige forhold, være aktuelle.

Det stilles ikke som vilkår for tilskuddet at foretaket gjennomfører tiltak, men rådgiving og utarbeiding av tiltaksplan skal gi bonden kunnskapsgrunnlag og motivasjon for å gjennomføre tiltak og driftsforbedringer for å redusere utslipp og tilpasninger til et endret klima.

Dersom det søkes om tilskudd for klimarådgiving flere ganger, dvs. i seinere søknadsperioder, må det utarbeides en ny, oppdatert tiltaksplan som skal følge som vedlegg til søknaden. Det kan bare gis tilskudd for tiltaksplaner som er oppdatert med bakgrunn i gjennomført klimarådgiving i inneværende søknadsperiode.

Tilskuddet har tre tiltaksklasser, «to-til-en rådgiving», «en-til-en rådgiving» og «grupperådgiving». «To-til-en rådgiving», er for de foretaka som har to rådgivere for klimaplanen der gårdsdrifta består av flere produksjoner, eksempelvis grovfôrproduksjon og melkeproduksjon. En-til-en rådgiving benyttes når gårdsdrifta har en produksjon, eksempelvis korn eller grønnsaker. Denne tiltaksklassen benyttes også der det er flere produksjoner, men hvor det i inneværende søknadsomgang ikke kan lages en tiltaksplan for alle produksjoner, fordi det ikke eksisterer helhetlig rådgivningstilbud.

Vilkår:

- Innholdet i klimarådgivingen og tilbydere skal være godkjent av Landbruksdirektoratet
- Det skal utarbeides en tiltaksplan som skal legges ved søknaden

Tiltaksklasser:

- *To-til-en rådgiving*
- *En-til-en rådgiving*
- *Grupperådgiving.*

Generelle bestemmelser¹

§ 28 Utmåling og utbetaling av tilskudd

Statsforvalteren fastsetter årlig satser for tilskuddene etter samråd med fylkeslagene i Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag. Statsforvalteren fastsetter foreløpige satser som kan justeres for å tilpasse forbruket til bevilgingen.

Av annet ledd følger det at tilskudd kun skal gis det året som tiltaket blir gjennomført.

§ 29 Søknad

Foretak som søker tilskudd, skal benytte søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet.

Søknadsfristen er 15. oktober. For beitelag som søker tilskudd etter § 5 «drift av beitelag» er fristen 15. november.

§ 30 Administrasjon, dispensasjon og klage

Første ledd angir at kommunen fatter vedtak om miljøtilskudd i førsteinstans.

Statsforvalteren kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i forskriften. Dispensasjon skal kun gis dersom det er særlig tilfeller av forbigående art som gjør at foretaket som søker tilskudd ikke oppfyller vilkårene for tilskudd. For eksempel vil sykdom eller andre uforutsette hendelser utenfor foretakets kontroll være «særlige tilfeller» som vil gi grunnlag for å fatte vedtak om dispensasjon. At man er i villfarelse om søknadsfrist etc. er ikke et slikt særlig tilfelle. Andre uforutsette hendelser utenfor foretakets kontroll kan eksempelvis være klimatiske forhold som gjør det umulig å gjennomføre tiltaket innenfor angitt frist.

Ved søknad om dispensasjon fra vilkår knyttet til miljø for eksempelvis tiltak under miljøtema biomangfold, må en ta stilling til om en dispensasjon kan gis i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Se nærmere omtale om dette under kapittel 3 biomangfold.

Tredje ledd angir at vedtak fattet av kommunen kan påklages til Statsforvalteren. Vedtak fattet av Statsforvalteren i første instans kan påklages Landbruksdirektoratet.

§ 31 Opplysningsplikt og kontroll

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Kommunen, Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetaling av tilskudd er riktige. Søker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og opptegetninger som vedkommer tilskuddet. Opplysninger gitt i forbindelse med søknad om tilskudd kan også kontrolleres ved telling og måling på de eiendommer som foretaket benytter i driften.

§ 32 Avkorting av tilskudd

Det er laget en samlet bestemmelse om avkorting som samler ulike grunnlag for avkorting av tilskudd. Avkorting etter første ledd gjelder foretakets uaktsomme eller forsettlige overtredelser.

a) «drevet eller driver sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet»:

Dette gjelder konstaterte overtredelser av regelverk som har sammenheng med jordbruksvirksomheten. Overtredelser etter lov eller forskriftsverk som er hjemlet i jordlova, typisk

---

¹ Forskrift FOR 2022 07-??-??? Regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag

nydyrkingsforskriften, gjødselvereforskriften, dyrevelferdsloven med tilhørende forskriftsverk vil kunne gi grunnlag for avkorting. Også lovovertridelser som er knyttet til virksomheten etter for eksempel forurensningsloven eller kulturminneloven kan gi grunnlag for avkorting av tilskuddet. Det må konkret vurderes sammenhengen mellom overtredelsen og det som det er søkt tilskudd for.

b) «gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for urettmessig utbetaling av tilskudd for seg selv eller andre»:

Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket har oppgitt feil opplysninger i søknad, brutt bestemmelser i forskrift om gjødslingsplanlegging eller mangler eller har mangelfull journal over plantevernmidler.

§ 33 Tilbakebetaling og renter mv.

Dersom foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget, kan det feilutbetalte beløpet kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere utbetaling av tilskudd. Tilsvarende gjelder differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskudd som følge av vedtak om avkorting etter *§ 32 Avkorting av tilskudd*.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetalingen av det urettmessige tilskuddet. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan motregnes i senere utbetalinger av tilskudd til foretaket.

§ 34 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft ?? juli 2022. Samtidig oppheves *FOR 2021-06-21-2148 Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag*.

Oversikt over miljøtilskudd som kan kombineres på samme areal

«Ok» i ruta viser ordninger som kan kombineres *. Det forutsettes at reglene for hver enkelt ordning tilfredsstilles.		§ 4	§ 6	§ 7	§ 8	§ 9	§ 9	§ 10	§ 11	§ 11	§ 12	§ 12	§ 13	§ 13	§ 14	§ 15	§ 16	§ 17	§ 17	§ 18	§ 19	§ 19	§ 19	§ 19	§ 20	§ 20	§ 21	§ 22	§ 23	§ 24	§ 25	§ 26				
		Drift av bratt areal	Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark	Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i utmark	Slått av verdifullt jordbrukslandskap	Slått av slåttemark	Slått av slåttemyr	Beiting av kystlynghei	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, beiting	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått	Skjøtsel av trua naturtyper beiting	Skjøtsel av trua naturtyper slått	Friareal for gås i Trøndelag, engarealer	Friareal for gås i Trøndelag, underkultur i korn	Sone for pollinerende insekter	Drift av seter	Besøkssteder	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, beiting	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, slått	Ingen jordarbeiding om høsten	Grasdekt vannvei i åker, korn	Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet	Grasstripe i åker korn	Grasstripe i grønnsaker og potet	Grasdekt kantsone åker, korn	Grasdekt kantsone åker, grønnsaker og potet	Fangvekster, korn	Spredning av husdyrgjødsel vår / vekstsesong	Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselslanger	Ugrasharving i åker, korn	Mekanisk ugrasbekjemping i radkulturer				
§4	Drift av bratt areal				ok	ok			ok	ok		ok	ok					ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok			
§6	Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i innmark							ok		ok																										
§7	Beiting av verdifullt jordbrukslandskap i utmark																																			
§8	Slått av verdifullt jordbrukslandskap	ok				ok			ok	ok																										
§9	Slått av slåttemark	ok			ok																															
§9	Slått av slåttemyr																																			
§10	Beiting av kystlynghei																																			
§11	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, beiting		ok																																	
§11	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått	ok			ok																															
§12	Skjøtsel av trua naturtyper, beiting		ok																																	
§12	Skjøtsel av trua naturtyper, slått	ok			ok																															
§13	Friareal for gås i Trøndelag, engarealer	ok											ok														ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok		
§13	Friareal for gås i Trøndelag, underkultur i korn	ok										ok																								
§14	Sone for pollinerende insekter	ok										ok								ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§15	Drift av seter																																			
§16	Besøkssteder																																			
§17	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, beiting																																			
§17	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, slått	ok																																		
§18	Ingen jordarbeiding om høsten	ok											ok								ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§19	Grasdekt vannvei i åker, korn	ok											ok							ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§19	Grasdekt vannvei i åker, grønnsaker og potet	ok											ok														ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§19	Grasstripe i åker korn	ok											ok	ok						ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§19	Grasstripe i grønnsaker og potet	ok											ok	ok												ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§20	Grasdekt kantsone åker, korn	ok										ok	ok							ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§20	Grasdekt kantsone åker, grønnsaker og potet	ok										ok	ok													ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§21	Fangvekster, korn	ok											ok							ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§22	Spredning av husdyrgjødsel vår / vekstsesong	ok	ok		ok							ok	ok							ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§23	Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel	ok	ok		ok							ok	ok							ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
§24	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselslanger	ok	ok		ok							ok	ok							ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
§25	Ugrasharving åker, korn	ok										ok								ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	
§26	Mekanisk ugrasbekjemping i radkulturer	ok																									ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok

* Ved kombinasjon av flere tilskudd for samme areal forutsettes det at kravene for hver ordning tilfredsstilles.

Eksempel 1: Skjøtsel av «bratt areal» kan på samme areal kombineres med enten «skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått» eller «spredning av husdyrgjødsel om våren/vekstsesong». Alle tre ordningene kan ikke kombineres samtidig siden «skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, slått» krever at arealet ikke skal gjødsles.

Eksempel 2: Ingen jordarbeiding om høsten kan på samme areal kombineres med en eller flere av ordningene bratt areal, husdyrgjødsel-ordningene, ugrasharving, fangvekst, grasdekt vannveg, grasdekt kantsone og sone for pollinerende insekter.

Foreløpige satser for regionale miljøtilskudd til jordbruket i Trøndelag, 2022

§	Tema/ tiltak	Enhet	tilskudd	Prioritering av område	
Kulturlandskap					
			kr	kr	kr
4	Drift av bratt areal 1:5 og 1:3	daa	200		
5	Drift av beitelag				
5	Hest/storfè	dyr	45		
5	Sau/geit (sluppet)	dyr	30		
6	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark				
6	Øyer/ holmer, verna områder, setervoller	daa	170		
7	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i <u>utmark</u> (øyer og holmer)				
7	Storfe/hest	dyr	650		
7	Småfe	dyr	150		
8	Slått av verdifulle jordbrukslandskap				
8	Øyer/ holmer, verna områder, setervoller	daa	300		
Biologisk mangfold					
9	Slått av slåttefyller og slåttemark	daa	1300		
10	Beiting av kystlynghei	dyr	200		
11	Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer				
11	Slått	daa	300		
11	Beiting	daa	115		
12	Skjøtsel av trua naturtyper (naturbeitemark og hagemark)				
12	Slått	daa	350		
12	Beiting	daa	210		
13	Friareal for gås (kortnebbgås og kvitkinngås)			Særlig prioritert	Prioritert
13	Høgt beitetrykk	daa		800	
13	Middels beitetrykk	daa		370	370
13	Lavt beitetrykk	daa		180	180
13	Underkultur korn	daa		140	
Kulturminner og kulturmiljøer					
14	Soner for pollinerende insekter, sådd alene	meter	10		
14	Soner for pollinerende insekter sådd sammen med vannveg/kantsone	meter	5		
15	Drift av seter levering til meieri 4-6 uker	seter	80000		
15	Drift av seter levering til meieri > 6 uker	seter	100000		
15	Drift av seter egen foredling 4-6 uker	seter	95000		
15	Drift av seter egen foredling > 6 uker	seter	115000		
16	Besøksseter	seter	80000		
17	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, beiting	daa	250		
17	Skjøtsel av automatisk freda kulturminner, slått	daa	1300		
Avrenning til vann					
18	Ingen jordarbeiding om høsten, liten erosjonsrisiko	daa		95	60
18	Ingen jordarbeiding om høsten, liten erosjonsrisiko, med drog	daa		125	90
18	Ingen jordarbeiding om høsten, middels erosjonsrisiko	daa		105	70
18	Ingen jordarbeiding om høsten, middels erosjonsrisiko, med drog	daa		160	125
18	Ingen jordarbeiding om høsten, stor erosjonsrisiko	daa		250	230
18	Ingen jordarbeiding om høsten, svært stor erosjonsrisiko	daa		300	280
19	Grasdekte vannvei i åker	meter		35	35
19	Grasdekte grasstriper i åker	meter		10	10
20	Grasdekt kantsone i åker	meter		25	25
21	Fangvekst som underkultur	daa		130	130
Utslipp til luft					
22	Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesong	daa	25		
23	Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel	daa	65		
24	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange	daa	50		
Plantevern					
25	Ugrasharving i åker	daa	80		
26	Ugrasbekjempelse i radkulturer	daa	80		
27	Klimarådgiving	To-til-en rådgiving		8000	
27	Klimarådgiving	En-til-en rådgiving		6000	
27	Klimarådgiving	Grupperådgiving		2000	

